

Elektrik işleri etüd dairesi teşkiline dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 24/VI/1935 - Sayı : 30 36)

No.
2819

Kabul tarihi
14 - VI - 1935

Fasıl : I

Elektrik işleri etüd idaresinin teşkil maksadı, vazife ve salâhiyetleri

BİRİNCİ MADDE — Hükmi şahsiyeti haiz olmak bütün muamelelerinde bu kanun ile hukuku hususiye ahkâmına tâbi bulunmak üzere Ankarada bir E. İ. E. İdaresi (Elektrik işleri etüd idaresi) kurulmuştur.

E. İ. E. İdaresi ticarî usullere göre idare olunur. Bu idarenin bütün sarfiyat ve muamelâtı muhasebei umumiye, arttırma, eksiltme ve ihale kanunlarına ve Divanı muhasebatın vize ve murakabesine tâbi değildir.

İKİNCİ MADDE — E. İ. E. İdaresinin göreceği işler şunlardır:

A - Memlekette mevcut su kuvvetleri ve sair enerji membalarını tetkik ederek elektrik istihsaline en elverişli olanları tesbit etmek;

B - Şehir ve kasabalara, fabrikalara madenlere demiryollarına ve çiftliklere lâzım olan elektrik enerjisini en ekonomik bir surette temin edecek etüdler ve rantabilite hesapları yapmak;

C - Müstakbel sanayi programlarındaki elektrikleendirme kısımlarını hazırlamak;

D - Memlekette lüzumu olan elektrik mühendislerle fen memurlarının ve ustaların yetiştirilmesi ve tedrisat programları hakkında mütalea beyan etmek;

E - Memlekette mevcut elektrik istihsal ve tevzi kurumlarının muntazam istatistiklerini yapmak;

F - Elektrik santrallerinin maliyet ve satış hesaplarını tetkik etmek, bunların rasyonel ve verimli çalışıp çalışmadıklarını kontrol etmek, ileri memleketlerdeki bu gibi kurumların verimlilikleriyle mukayese etmek, ve santrallerimizin verimini arttırmak için Hükûmetçe alınacak çareleri arştırmak;

Bu gün mevcut santraller hakkında E. İ. E. idaresi alâkadar şirket veya dairelerden her nevi malûmatı almağa salâhiyettardır. Kendi vasıtasile tesis edilecek santraller hakkında bu maddenin hükmünü doğrudan doğruya tatbik eder.

G - Elektrik enerjisi üzerinde mevzu vergiler hakkında etüdler yapmak;

H - Elektrik makine, alât ve edevatıve malzemesine aid gümrük tarife kanunu maddelerinde yapılacak değişiklikler hakkında etüdler yapmak;

İ - Memleketteki elektrik ücret tarifeleri hakkında etüdler yapmak;

J - Yukarıda yazılı işlerden başka İktisad vekâletinden sorulan elektrik işleri hakkında tetkikat yapmak;

K - Yukarıdaki bendlerde yazılı işlerin başarılması için bütün vesikaları ve malûmatı hazırlayıb toplamak, kolleksiyonlar ve kütüpane vücade getirmek her türlü ilmî ve smâî tetkikler ve tecrübeler yapmak, su ölçme istasyonları kurmak ve sondajlar yaptırmak.

ÜÇÜNCÜ MADDE — E. İ. E. idaresi, ikinci maddede yazılı olan işleri, İktisad vekâletinden başka diğer Hükûmet daireleriyle Hükûmete bağlı bulunan müesseseler ve diğer hakikî veya hükmi şahıslar hesabına ancak münasib bir ücret muka-

bilinde yapabilir. Bu işlerin Ankara dışında yapılması lâzım olanları İktisad vekâletinden izin alınması lâzımdır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — E. İ. E. idaresi ikinci maddede yazılı işlerin herhangi bir kısmını, yapacağı anlaşmalar ile başkalarına da yaptırabilmek salâhiyetini haizdir. Ancak, E. İ. E. idaresinin yaptıracağı sondajlar, ücret mukabilinde maden tetkik ve arama enstitüsü tarafından yapılır. Bu sondajların diğer hakikî veya hükmi şahıslara yaptırılmasının zarureti tahakkuku halinde İktisad vekâletinin müsaadesi lâzımdır.

BEŞİNCİ MADDE — E. İ. E. idaresi enerji membaı bulmak için yapacağı araştırmalar hususunda hiç bir ilmühaber, ruhsatname veya imtiyaz almak mecburiyetinde değildir.

ALTINCI MADDE — Kısmen veya tamamen Hükümet sermayesile kurulacak sınaî müesseseler elektrik ihtiyaçlarını kendileri temin etmeden önce E. İ. E. idaresine müracaatla bu ihtiyacın mevcut veya tasarlanmakta olan mıntaka santrallerinden temininin kabil olup olmadığını öğrenmeğe mecburdurlar.

YEDİNCİ MADDE — Belediyeler kendilerinin her türlü elektrik ihtiyacı için santral kurmadan ve bu maksadla imtiyaz vermeden veya mevcut imtiyazları temdid etmeden önce keyfiyeti E. İ. E. idaresine bildirib bu ihtiyaçların mevcut veya tasarlanmakta olan mıntaka santrallerinden temininin kabil olup olmadığını öğrenmeğe mecburdurlar.

SEKİZİNCİ MADDE — E. İ. E. İdaresi hazırlayacağı elektrik santralleri, nakil hatları ve tevzi şebekeleri projelerini, yapılan masrafların hulâsasını gösteren bir raporla beraber İktisad vekâletine verir.

Fasıl : II

E. İ. E. İdaresinin idare sureti

DOKUZUNCU MADDE — E. İ. E. İdaresi İktisad vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisi Cümhurun tasdiki ile tayin edilen bir genel direktör tarafından idare olunur.

ONUNCU MADDE — E. İ. E. İdaresinde, genel direktörden başka bir genel direktör muavini ile görülecek lüzum ve ihtiyac nisbetinde şube direktörü, müte-hassis, mühendis ve diğer memur ve müstahdemler bulunur.

Genel direktör muavini ile şube direktörleri, genel direktörün inhası üzerine İktisad vekâleti tarafından ve diğer mütehassıslar, mühendisler ve memurlar genel direktör tarafından tayin edilirler.

ON BİRİNCİ MADDE — E. İ. E. İdaresi icabı halinde genel direktör muavini ile mütehassıslarını, mühendislerini ve ustabaşılırla tecrübeli işçilerini İktisad vekâletinin müsaadesi ile yabancıardan seçebilir.

ON İKİNCİ MADDE — E. İ. E. İdaresi memur ve müstahdemleri halk ile ve mensub oldukları idare ile muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup, haklarında memurun muhakematı hakkındaki kanun ile memurin kanununun hükümleri tatbik olunmaz.

E. İ. E. idaresine aid mallar Devlet malıdır. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler hakkında Devlet mallarına karşı işlenen bu çeşid suçlara aid cezaî takibat yapılır.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — E. İ. E. idaresinin hesap senesi malî senedir. İdare, her yılın ikinci kânun ayının sonundan önce, ertesi yıl içinde yapacağı işlerin programile kadrosu, tesisat ve demirbaş eşyasının bedellerinin tutarı ve idarenin masrafları karşılığı olmak üzere umumî bütçeden idareye verilmesi lâzımgelen meblâğın tahminî hesabını gösteren bir raporu İktisad vekâletine verir. İktisad vekâleti tarafından bu raporun tetkiki sonucunda tasdik edilecek yıllık iş programı dairesinde muamele yapılır.

E. İ. E. İdaresi yıl içinde işlerin almış olduğu inkişaf dolayısıyla tasdik edilen yıllık iş programından ayrılmak zaruretini gördüğü takdirde, vaziyeti vaktinde vekâlete bildirerek alacağı direktiflere göre işini yürütür.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — E. İ. E. idaresinin hesapları, biri İktisad ve diğeri Maliye vekâletince her hesap yılı başında birer yıl için tayin edilen iki murakıbden mürekkep bir heyet marifetile murakabe olunur. Murakıbler ticarî ve sınaî müesseseler muhasebesine vâkıf olanlar arasından seçilir. Bunlara verilecek ücret her sene umumî heyetçe tayin olunur. Bu murakıblık vazifesi muhassas ücreti verilmek şartile aynı vasıfları haiz Hükûmet memurlarına da gördürülebilir. Müddeti biten murakıbler yeniden tayin edilebilir.

Murakıbler E. İ. E. idaresinin mevcudlarını, her nevi muamelelerini muntazaman tetkik ve murakabe ile mükelleftir. Üç ayda bir muamelât hakkında İktisad ve Maliye vekâletlerine bir rapor verirler. Bu raporların birer sureti umumî heyete tevdi olunacak senelik rapora bağlanır.

ON BEŞİNCİ MADDE — İktisad vekâleti, lüzum gördükçe E. İ. E. idaresinin bütün işlerini, muamelelerini, ve hesaplarını teftiş ve murakabe ettirir.

ON ALTINCI MADDE — E. İ. E. idaresi senelik blânçosunu ve bu blânço ile yıl içinde yapılan işler hakkında izahatı muhtevi bir raporu her hesap yılının sonundan itibaren nihayet üç ay içinde İktisad vekâletine vermeğe mecburdur. İktisad vekâleti bunları ve murakabe heyetinin yıllık raporunu kendi mütaleasile birlikte umumî heyetin tasdik ve tasvibine konulmak üzere tevdi tarihinden itibaren iki ay içinde Başvekâlete verir.

ON YEDİNCİ MADDE — E. İ. E. idaresinin umumî heyeti Başvekâletten intihab edilecek üç murahhas ile Büyük Millet Meclisinin Bütçe, İktisad ve Divanı muhasebat encümenleri azalarının toplantısından vücade gelir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Umumî heyet, Başvekâletten gönderilib Büyük Millet Meclisi Reisi tarafından havale edilen E. İ. E. idaresinin yıllık blânçosu ile raporunu, murakabe heyetinin yıllık raporunu ve İktisad vekâletinin bunlar hakkındaki mütaleasını tetkik edib idarenin blânçosunun tasdikı ve raporların tasvibi veya bunların reddi hakkında karar verir. Umumî heyetin blânçoynu tasdik ve raporları tasvib kararı E. İ. E. idaresi memurlarının ibrasını tazammun eder.

Fasıl : III

E. İ. E. idaresinin varidatı

ON DOKUZUNCU MADDE — E. İ. E. idaresinin varidatı şunlardır:

- A - İktisad vekâletinin bütçesine konulub idareye verilecek olan tahsisat,
- B - Üçüncü maddeye tevfiikan ücret mukabilinde yapılacak işlerden ve hazırladığı projeleri tatbik edecek müesseselerden alınacak ücretler,
- C - İdare mevcudlarının getirebileceği faiz ve iradlar,

D - Kendisine İktisad vekâletinin muvafakatile nakit veya ayniyat suretile yapılacak yardımlar.

Bu varidattan hesap yılı sonuna kadar sarfedilmeyenler idarenin ertesi yıl varidat hesabına nakledilir.

Fasıl : IV

Müteferrik maddeler

YİRMİNCİ MADDE — E. İ. E. idaresi Devlet müesseselerine ve Sümer bank-la Ziraat, Emlâk ve eytam bankaları gibi millî müesseselere mahsus haklar ve imtiyazlarla, teşviki sanayi kanununa göre birinci sınıf maden ocaklarına verilen müsaade ve muafiyetlerden istifade eder.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — E. İ. E. İdaresinin idare ve murakabe şekil-lerile umum müdür ve murakıblerin vazife ve salâhiyetleri, idarenin dahilî teşkilâtı sureti idaresi, bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren en geç bir yıl zarfında İktisad vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir dahilî talimatname ile tesbit olunur.

YİMİ İKİNCİ MADDE — 2450 numaralı İktisad vekâleti teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunun birinci maddesindeki (C) bendindeki (6) numaralı fıkra ve aynı kanunun (1) numaralı cetvelindeki elektrifikasyon bürosu ilga edilmiştir.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten iti-baren 1935 hesap yılının sonuna kadar geçen müddet E. İ. E. İdaresinin ilk hesap yılıdır. Bu ilk hesap yılına aid olan iş programını havi raporun, bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren iki ay içinde tanzim ve tasdik edilmesi şarttır.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — 1935 yılı İktisad vekâleti bütçesinin 664 ncü faslının birinci maddesinden (19 000) lira işbu kanunun 19 cu maddesinin (A) bendi mucibince E. İ. E. İdaresine geçer. Bundan başka E. İ. E. İdaresine 1935 he-sab senesi için işbu kanunun 19 ncü maddesinin (A) bendi mucibince tediye edil-mek üzere İktisad vekâletinin 1935 yılı bütçesinde yeniden açılacak muavenet fas-lına (50 000) lira tahsisat konulmuştur.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20 haziran 1935

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	17 - VI - 1935 ve 1/260
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkere-nin tarih ve numarası</i>	:	20 - VI - 1935 ve 4/604
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 4 88,184,220:223,224,319:322